

PROGRAM PEACE PLUS ZA SJEVERNU IRSKU

Svrha programa EU-a PEACE PLUS je pružiti potporu miru i pomirbi te promicati socijalnu, gospodarsku i regionalnu stabilnost i suradnju u Sjevernoj Irskoj i pograničnom području Irske.

PRAVNA OSNOVA

Pravna osnova za peti program PEACE (PEACE PLUS) za programsko razdoblje 2021.–2027. su Uredba (EU) 2021/1059 od 24. lipnja 2021. i Uredba (EU) 2021/1060 od 24. lipnja 2021.

KONTEKST

EU od 1989. godine pruža financijsku potporu mirovnom procesu u Sjevernoj Irskoj, i u okviru regionalne politike EU-a i financijskim doprinosima Međunarodnom fondu za Irsku (IFI).

Prvi program PEACE (1995.–1999.) odobren je 1995. Godine 1999. Europsko vijeće odlučilo je da bi taj posebni program trebalo nastaviti do 2004. pod imenom PEACE II. Trajanje tog programa naknadno je produljeno do 2006. Nakon tih dvaju programa uslijedili su program PEACE III za programsko razdoblje 2007.–2013. i program PEACE IV za programsko razdoblje 2014.–2020.

Na referendumu održanom 23. lipnja 2016. većina je glasača (51,9 %) glasovala za to da Ujedinjena Kraljevina napusti Europsku uniju. Ujedinjena Kraljevina izašla je iz EU-a 31. siječnja 2020. Sjeverna Irška imala je velike koristi od sredstava EU-a i istupanje Ujedinjene Kraljevine iz Unije izaziva dugoročnu zabrinutost za niz sektora u Sjevernoj Irskoj te za mirovni proces i prekograničnu suradnju nakon 2020. godine (Sjeverna Irška jedina je regija Ujedinjene Kraljevine koja ima kopnenu granicu s drugom državom članicom EU-a, što u praksi znači da se na irskom otoku sad nalazi vanjska granica EU-a).

Tijekom pregovora o uvjetima povlačenja Ujedinjene Kraljevine velika se pozornost posvetila upravo programima PEACE IV i INTERREG VA. Obveza da će se njihov nastavak osigurati do njihova zaključenja 2023. uključena je u Sporazum o povlačenju između Ujedinjene Kraljevine i EU-a. U tom je kontekstu 25. ožujka 2019. donesena Uredba (EU) 2019/491 Europskog parlamenta i Vijeća kako bi se omogućio nastavak programâ teritorijalne suradnje PEACE IV (Irška — Ujedinjena Kraljevina) i Ujedinjena Kraljevina – Irška (Irška — Sjeverna Irška – Škotska).

CILJEVI I PRIORITETI

Program PEACE PLUS novi je prekogranični program EU-a za jačanje mira, pomirenja i prekogranične suradnje između Irske i Sjeverne Irske. Taj novi program objedinjuje prijašnje linije financiranja INTERREG i PEACE u novi program za programsko razdoblje 2021.–2027.

Program PEACE PLUS usmjeren je na ulaganja u šest ključnih tematskih područja:

1. Izgradnja mirnih i uspješnih zajednica;
2. Ostvarivanje društveno-gospodarske obnove i preobrazbe;
3. Jačanje položaja mladih i ulaganje u njih;
4. Zdrave i uključive zajednice;
5. Podupiranje održive i bolje povezane budućnosti;
6. Izgradnja i uključivanje partnerstva i suradnje.

U okviru svakog tematskog područja postoji nekoliko područja ulaganja koja imaju konkretniji cilj ili su usmjerena na određene organizacije kao što su lokalna tijela ili lokalne skupine. Ukupno postoje 22 područja ulaganja.

FINANCIRANJE

Od 1995. do 2020. provedena su četiri programa PEACE, a ukupan financijski doprinos iznosio je 1,6 milijarde EUR. Dok su se PEACE I (1995.–1999.) i PEACE II (2000.–2006.) financirali iz svih strukturnih fondova, PEACE III i PEACE IV. (2007.–2013. i 2014.–2020.) financirali su se isključivo iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR).

U razdoblju 2021.–2027. EU će financirati program PEACE PLUS s 235 milijuna EUR iz EFRR-a sredstvima za europsku teritorijalnu suradnju. Zajedno s financijskim doprinosom Ujedinjene Kraljevine i dodatnim nacionalnim sufinanciranjem Irske i Sjeverne Irske, programom PEACE PLUS osigurat će se ukupna ulaganja u iznosu od 1,1 milijarde EUR.

UPRAVLJANJE

Područja koja ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u programu PEACE PLUS su Sjeverna Irska i pogranično područje Republike Irske (koje obuhvaća okruge Louth, Monaghan, Cavan, Leitrim, Sligo i Donegal).

Programom PEACE PLUS upravlja se na integriran način, a doprinos Ujedinjene Kraljevine uvrštava se u program kao vanjski namjenski prihod. Tijelo za posebne programe EU-a upravljačko je tijelo za program PEACE PLUS. To je jedno od šest prekograničnih tijela osnovanih na temelju Sporazuma iz Belfasta.

POSTIGNUĆA

Programi PEACE pružili su mogućnost za sudjelovanje i dijalog, a stanovništvu su približili postupak odlučivanja i preuzimanje odgovornosti za razvoj zajednice (tzv. pristup „odozdo prema gore“). Iz tih se programa financira cijeli niz projekata, uključujući projekte za pomoć žrtvama i preživjelima sukoba, mladim ljudima te malim i srednjim poduzećima, projekte za razvoj infrastrukture i obnovu urbanih prostora te projekte za pomoć useljenicima i promicanje vrijednosti etničke raznolikosti u društvu u cjelini.

Važno je naglasiti da se ti programi danas smatraju primjerima politike izgradnje mira koja se može primijeniti u cijeloj Europi te u drugim regijama.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Parlament je oduvijek podržavao financijski doprinos EU-a programu PEACE i Međunarodnom fondu za Irsku. S obzirom na ishod referenduma u Ujedinjenoj Kraljevini, Parlament je u svojoj Rezoluciji od 5. travnja 2017. o pregovorima s Ujedinjenom Kraljevinom izrazio zabrinutost zbog posljedica izlaska Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije i naglasio potrebu očuvanja mira u Sjevernoj Irskoj i Irskoj.

Parlament je u svojoj rezoluciji od 11. rujna 2018. o utjecaju kohezijske politike EU-a na Sjevernu Irsku primio na znanje prijedlog Komisije za nastavak programa PEACE i Interreg te dokument o stajalištu Ujedinjene Kraljevine o budućnosti kohezijske politike (iz travnja 2018.), u kojem je Ujedinjena Kraljevina izrazila spremnost da zajedno s vladom Sjeverne Irske, irskom vladom i EU-om razmotri potencijalni program koji bi naslijedio PEACE IV. Parlament je smatrao da bi EU trebao i dalje podupirati teritorijalnu suradnju, posebno kad je riječ o prekograničnim projektima i projektima između zajednica, u svjetlu postignuća posebnih kohezijskih programa EU-a za Sjevernu Irsku, odnosno programa PEACE i Interreg, koji su osobito bitni za stabilnost regije.

Parlament u svojstvu suzakonodavca za kohezijski paket (u ovom kontekstu za Uredbu o zajedničkim odredbama i Uredbu o posebnim odredbama za potporu Europskog fonda za regionalni razvoj cilju europske teritorijalne suradnje) odlučno je podržao nastavak programâ PEACE za razdoblje od 2021.–2027.

Kelly Schwarz
04/2024

